

LBRIS | We know
Ioan Gabriel Dalea

DOCUMENTELE CONSTITUTIVE ALE FRANCMASONERIEI

Old Charges, Constituții, Catehisme,
Minute, Discursuri, Bule Papale

Ediția a doua revăzută și adăugită

Editura Arcana
Timișoara, 2023

DE LA ZIDAR LA FRANCMASON.....	5
Definiția francmasoneriei.....	7
Transmisia inițiatică	11
Masoneria operativă.....	14
Masoneria speculativă.....	19
Tranziția de la operativ înspre speculativ	25
Rituri masonice și masoneria gradelor înalte	27
STATUTELE DE LA BOLOGNA (1248).....	31
TEXTUL DOCUMENTULUI	31
CARTA MESERIILOR (1268)	47
TEXTUL DOCUMENTULUI	47
DECRETUL DE LA AVIGNON (1326).....	51
TEXTUL DOCUMENTULUI	52
REGULAMENTUL LONDONEZ AL ZIDARILOR (1356)...	55
TEXTUL DOCUMENTULUI	56
ORDONANȚELE YORK (1370)	59
TEXTUL DOCUMENTULUI	59
MANUSCRISUL REGIUS, NUMIT ȘI HALLIWELL	
(aprox. 1390).....	63
TEXTUL DOCUMENTULUI	67
MANUSCRISUL COOKE (1450).....	97
TEXTUL DOCUMENTULUI	99
STATUTELE DE LA REGENSBURG (1459)	111
TEXTUL DOCUMENTULUI	111
ORDONANȚELE DE LA TORGAU (1462).....	121
TEXTUL DOCUMENTULUI	122
CARTA DE LA KÖLN (1535 / 1780?)	135
TEXTUL DOCUMENTULUI	137
MANUSCRISUL WILLIAM WATSON (1535).....	143
TEXTUL DOCUMENTULUI	144

MANUSCRISUL LANSDOWNE (1560)	157
TEXTUL DOCUMENTULUI	158
ORDONANȚELE DE LA STRASBOURG (1563)	165
TEXTUL DOCUMENTULUI	165
MANUSCRISUL GRAND LODGE NR. 1 (1583)	181
TEXTUL DOCUMENTULUI	181
STATUTELE WILLIAM SCHAW (1598 & 1599)	191
TEXTUL DOCUMENTELOR	193
MANUSCRISELE HARLEIAN (1600 - 1665)	201
TEXTUL DOCUMENTELOR	203
HARLEIAN MS. 2054 (aprox. 1600-1665)	213
MANUSCRISUL YORK NR. 1 (1600)	221
TEXTUL DOCUMENTULUI	221
PRIMA CARTĂ SINCLAIR (1601)	231
TEXTUL DOCUMENTULUI	232
A DOUA CARTĂ SINCLAIR (1628)	235
TEXTUL DOCUMENTULUI	235
MANUSCRISUL INIGO JONES (1607/1655?)	239
TEXTUL DOCUMENTULUI	243
MANUSCRISUL SLOANE NR. 3848 (1646)	253
TEXTUL DOCUMENTULUI	255
JURNALUL LUI ELIAS ASHMOLE (1646)	263
THE EDINBURGH REGISTER HOUSE (1696)	267
TEXTUL DOCUMENTULUI	268
MANUSCRISUL CHETWODE CRAWLEY (1700 - 1720) .	273
TEXTUL DOCUMENTULUI	274
MANUSCRISUL SLOANE NR. 3329 (1700)	279
TEXTUL DOCUMENTULUI	279
MANUSCRISUL DUMFRIES NR. 4 (1710)	285
TEXTUL DOCUMENTULUI	286
MANUSCRISUL TRINITY COLLEGE (1711)	307
TEXTUL DOCUMENTULUI	308

MANUSCRISUL KEVAN (1714 -1720)	311
TEXTUL DOCUMENTULUI	311
MANUSCRISUL MACNAB (1722)	315
TEXTUL DOCUMENTULUI	316
CONSTITUȚIILE ROBERTS (1722)	325
TEXTUL DOCUMENTULUI	327
CONSTITUȚIILE LUI ANDERSON (versiunea 1723)	337
TEXTUL DOCUMENTULUI	350
CONSTITUȚIA	353
ISTORIA	353
ÎNDATORIRILE UNUI FRANCMASON	383
REGLEMENTĂRILE GENERALE.....	393
CÂNTECE MASONICE.....	407
MARELE MISTER AL FRANCMASONILOR DEZVĂLUIT (1724)	425
TEXTUL DOCUMENTULUI	426
ÎNTREAGA INSTITUȚIE A MASONERIEI (1724)	431
TEXTUL DOCUMENTULUI	431
ÎNTREAGA INSTITUȚIE A FRANCMASONILOR DESCHISĂ (1725)	433
TEXTUL DOCUMENTULUI	433
MANUSCRISUL GRAHAM (1726)	437
TEXTUL DOCUMENTULUI	439
MANUSCRISUL WILKINSON (1727)	447
TEXTUL DOCUMENTULUI	448
MANUSCRISUL DUNDEE (1727)	455
TEXTUL DOCUMENTULUI	456
MASONERIA DISECATĂ – SAMUEL PRICHARD (1730)	467
TEXTUL DOCUMENTULUI	472
DISCURSURILE CAVALERULUI RAMSAY (1736 & 1737)	489

BULA PAPALĂ „IN EMINENTI” (1738)	505
TEXTUL DOCUMENTULUI	509
DIALOGUL DINTRE SIMON ȘI PHILIP (aprox. 1740)	513
TEXTUL DOCUMENTULUI	514
MANUSCRISUL ESSEX (aprox. 1750)	521
TEXTUL DOCUMENTULUI	521
AHIMAN REZON (1756)	525
TEXTUL DOCUMENTULUI	536
VECHILE ÎNDATORIRI ALE MASONILOR LIBERI ȘI ACCEPTAȚI	563
REGULAMENTUL GENERAL AL MASONILOR LIBERI ȘI ACCEPTAȚI	577
NOUL REGULAMENT	597
REGULILE CARITĂȚII	599

Apoi, dându-i strângerea de mână, va spune:

Fratele Ioan te salută sincer.

R: Dumnezeu te salută sincer, frate drag.

(Ms. Sloane Nr. 3329)

La nouă ani de la apariția primei ediții a acestei lucrări a sosit clipa pentru o a doua revăzută, corectată și adăugită. Lucrarea de față conține traducerea celor mai importante documente din perioada masoneriei operative și a tranziției de la operativ spre speculativ, precum și primele catehisme, regulamente și documente (în general) ale perioadei de pionierat a speculativului.

În plus față de prima apariție, a doua ediție propune cititorului un număr suplimentar de 16 documente inedite din istoria masoneriei, din câte știu, traduse acum pentru prima oară în limba română, datând din perioada 1200-1800. Aceste noi nestemate ale istoriei masoneriei disponibile de acum și cititorului de limbă română sunt: „Statutele de la Regensburg”(1459), „Ordonanțele de la Torgau”(1462), „Lansdowne”(1560), „Harleian nr. 1942”(1600), „Harleian nr. 2054”(aprox. 1600-1665), „Inigo Jones”(1607, 1655 sau 1750, datare incertă), „Jurnalul lui Elias Ashmole”(1646), „Constituțiile Roberts”(1722), „Marele mister al francmasonilor dezvăluit”(1724), „Întreaga instituție a masoneriei”(1724), „Întreaga instituție a francmasonilor deschisă”(1725), „Dundee”(1727), „Masoneria disecată a lui Samuel Prichard”(1730), Bula papală „In Eminentii”(1738), „Dialogul dintre Simon și Philip”(aprox. 1740), „Manuscrisul Essex”(aprox. 1750).

În plus, în această ediție ofer cititorului varianta integrală a „Constituțiilor lui Anderson” și nu doar „Old charges”, ca în prima ediție; să nu uităm că anul 2023 marchează tricentenarul apariției „Constituțiilor lui Anderson”, cărora le voi acorda o atenție specială în paginile acestei lucrări. Și nu în ultimul rând, prezenta ediție este condimentată cu (multe) imagini ale manuscriselor prezentate.

Francmasoneria este o societate care a suscitât un mare interes încă de la apariție. Prezentată de către dușmanii săi drept o societate cu obiective ascunse, masoneria a trebuit să facă față de-a lungul timpurilor celor mai fanteziste opinii și acuze. De la opiniile potrivit cărora ar fi fost implicată în mai toate marile evenimente politice ale umanității și de la transformarea ei într-un fel de „ocultă mondială“ care conduce lumea din umbră, detractorii acestui onorabil Ordin n-au precupețit niciun efort pentru a populariza cele mai năstrușnice idei, care mereu s-au dovedit a fi doar fabulații ale unor minți stăpânite de ignoranță și intoleranță, dogmatism și fanatism, răutate sau agende ascunse.

Aș dori să fac un scurt recurs la cunoscuta butadă „Masoneria nu face politică, însă masonii fac“. Sau în orice caz, sunt liberi s-o facă dacă doresc, precum orice alt cetățean onorabil al oricărei democrații, în baza drepturilor consfințite prin Constituție și cu respectarea legii; de aici însă și până la a face Masoneria responsabilă până și de uscarea ierbii... este o cale lungă. Sub nicio formă Masoneria regulată nu este o organizație care se ocupă de politică, ba chiar mai mult, ca să fie foarte clar, ea nu acceptă discuțiile politice în loji. Să menționăm în treacăt faptul că la fel ca în cazul disputelor politice, nici disputele religioase nu sunt acceptate în loji din respect pentru posibilele opinii religioase diferite.

Dar societatea modernă care deține prea puține informații corecte despre francmasonerie, fiind însă într-o continuă căutare de senzational și de scandal, așează lucrurile în forme simpliste. Trăim, din păcate, în prezent (și asta deja de prea mult timp) într-o societate care s-a îndepărtat de tiparele sale originare și care în timp și-a pervertit din ce în ce mai mult puritatea pierzându-și orientarea, valorile și reperatele iubirii de Adevăr. Masoneria adevărată le reamintește adeptilor săi, așa cum au fost perpetuate în timp de sute de ani, sau chiar mai mult dacă luăm în calcul și structurile inițiatice care au precedat masoneria. „Nicio slugă nu poate să slujească la doi stăpâni. Fiindcă sau pe unul îl va urî și pe celălalt îl va iubi, sau de unul se va ține și pe celălalt îl va disprețui. Nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui Mamona”¹. În acest context Mamona poate fi interpretat drept tot ceea ce a construit rău și viciat civilizația materialistă a omului avar și decăzut, un materialism exacerbât bazat pe consumerism care a sădit și cultivat viciul în om și l-a îndepărtat de Divinitate; Mamona este

¹ Luca 16:13, Matei 6:24.

WPBIS | We know books
dorința exacerbată de a avea în detrimentul comportamentului mai just, mai smerit și mai apropiat de izvoarele originii noastre cerești, acela de a fi.

Cele mai multe dintre televiziunile zilelor noastre, internetul și alte medii de comunicare își trag seva în cea mai mare parte din exploatarea emoțiilor negative, a violenței, din prezentarea răului, a nefericirii sub diferitele sale forme și din exacerbarea și inducerea în mintea audienței a unor sentimente de frică față de necunoscut, de atașament față de valori false, de spălare a creierilor. Chiar dacă latura negativă este prezentată adeseori într-un context pozitiv, de nobilă condamnare, adevărul este că violența, negativismul și, în mod generic vorbind, energiile negative sunt cele ce fac audiențe, ratinguri și tocmai de aceea, capul de afiș al multor televiziuni. Ori toate aceste energii psihice cumulate duc la crearea unui anumit tip de egregor negativ care ajunge să ne stăpânească în ansamblu ca indivizi, grupuri și chiar națiuni. Cert este că atacurile stupide și fanteziste la adresa francmasoneriei nu fac decât să se înscrie în acest curent negativist cu iz de cancan, care „vinde bine și face rating”.

O propoziție extrem de dragă misticilor și ezoteriștilor este următoarea: „Binele nu face zgomot, iar zgomotul nu face bine”, maximă care aparține Sfântului Francisc de Sales, episcop al Genevei, care a trăit între anii 1567 și 1622. Prea mult zgomot dăunează așadar, indiferent dacă este făcut pro sau contra, de aceea ne vom opri aici cu acest subiect și ne vom concentra eforturile încercând să creionăm pe mai departe originile și rădăcinile Ordinului francmasonilor. Începem cu definiția francmasoneriei.

Definiția francmasoneriei

Pare dificil să încerci să definești în doar câteva rânduri ce reprezintă masoneria, cu atât mai mult cu cât de-a lungul timpului din trunchi s-au desprins multe mlădițe care se înalță spre Lumină (sau nu) independent. De multe ori Masoneria este asemănată cu o salcie bătrână, care are rădăcini multe și adânci și ramuri numeroase ce se desprind din trunchi. Nu toate mlădițele sunt verzi, dar undeva în timp toate și-au tras seva din același trunchi. Să menționăm pentru început câteva din definițiile oferite chiar de marile loji regulate ale lumii:

- Francmasoneria este o frăție a oamenilor liberi, indiferent de religie sau de clasa socială. (Marea Lojă Națională din România / MLNR).
- Francmasoneria este în primul rând o alianță a oamenilor liberi, indiferent de confesiune sau de statutul social. (Marea Lojă Națională Alpina, Elveția).
- *FreeMasonry is one of the world's oldest and largest non-religious, non-political, fraternal and charitable organisation.* (Marea Lojă Unită a Angliei / UGLE).

Care ar putea fi, deci, o definiție corectă și suficient de cuprinzătoare a Francmasoneriei? În primul rând, o frăție, un ordin inițiativ la care poate să adere orice om liber, de bune moravuri, care crede în existența unei Ființe Unice Supreme – Marele Arhitect al Universului – și în nemurirea sufletului. S-ar mai putea adăuga că este o organizație discretă ce păstrează și duce mai departe un anumit corpus ezoteric și inițiativ secret cu care practicanții iau contact gradual. Trebuie făcută distincția clară între o organizație secretă și o organizație care are secrete. Francmasoneria a funcționat în secret doar atunci și acolo unde a fost prigonită, ea nemaifiind de mult o asociație secretă; totuși, prin asemănările cu școlile de mistere din antichitate păstrează și transmite mai departe anumite secrete, iar prin prisma acestui fapt se definește în prezent drept o organizație discretă. Adică o organizație care deși nu este secretă, deține și transmite anumite secrete.

În sensul cel mai cuprinzător, masoneria reprezintă un ansamblu de societăți inițiatice a căror structură, mod de funcționare și ritualuri rămân cât de cât fidele modelului englez. Aceste societăți sunt grupate în loji, federații, obediențe, ordine inițiatice, recunoscându-se sau nu unele pe altele, fiecare având propriul bagaj de rituri și mituri particulare. Cuvântul „francmason” reprezintă forma românească a britanicului *free mason* sau a cuvântului francez *francmaçon* care înseamnă zidar, constructor liber, expresie ce marchează simbolic moștenirea uneia din rădăcinile Francmasoneriei: breasla operativă a zidarilor din Evul Mediu.

Putem vorbi de o masonerie ezoterică, care-și propune scoaterea membrilor săi din „tenebrele” lumii exterioare (denumită lume profană) și trecerea lor graduală înspre o iluminare interioară; putem vorbi despre o masonerie universalistă, în

care religia practicantului nu contează, ci doar credința acestuia într-o ființă supremă, dar putem vorbi și despre o masonerie de sorginte creștină, din care fac parte, de exemplu, Ritul Suedez și Ritul Scoțian Rectificat. Evident, din această perspectivă trebuie menționată și acea formă deviantă a masoneriei care în timp l-a scos pe Dumnezeu din Templele sale, dedicându-se predilect unor acțiuni cu tentă exclusiv umanistă, caritabilă și uneori politică, dar nu despre această ramură rătăcită dorim să discutăm, căci conceptele de masonerie regulată versus iregulată le separă clar.

Pe un alt palier putem vorbi despre Masoneria de tip antic sau despre cea de tip modern. Toate aceste curente au în comun credința într-o Ființă Unică Supremă, cunoscută în Masonerie drept Marele Arhitect al Universului, care nu este altcineva decât Dumnezeu. Pentru a întări această afirmație îl voi cita pe Ernest Van Hecke, Mare Maestru al Marii Loji Naționale a Franței (GLNF), care pe la jumătatea anilor 1900 a răspuns celor ce-l transformaseră pe Marele Arhitect al Universului într-un simbol abstract: „Cum am putea vorbi despre o invocație «întru gloria» unui simbol?”² Un punct de vedere elocvent ce nu necesită multe comentarii.

Voi evita și abordarea genului „superficial” al masoneriei superficiale (Jean-Baptiste Willermoz³ o categorisea în secolul al XVIII-lea cu titlul de masonerie apocrifă), care este preferată în anumite loji pentru micile plăceri oferite: banchete, posibilitatea unor afaceri bune, a unor prietenii sincere, un anumit aer de mister care dă bine și multe zorzoane strălucitoare, într-un cuvânt, superficialitate. Acestea sunt doar abateri de la masoneria adevărată, cea care este capabilă să provoace în adepți o mutație a mentalităților, o consolidare a valorilor etice și morale, o schimbare de perspectivă, o elevare la niveluri superioare, o spiritualizare și deșteptare interioară.

Masoneria adevărată este o cale graduală, treptată, care poate deschide acces către sacru; ea este trăire și cunoaștere inițiativă și nu poate fi „consumată” decât după primirea/transmisia unei inițieri regulate de la alții care au primit-o, la rândul lor, tot în mod regulat. Masoneria este un Ordin inițiativ, iar prin această prismă legătura ei cu cei care au primit inițierea în mod regulat devine veșnică; se poate ușor pleca din instituția umană asociativă

2 Yves Marsaudon - De l'initiation maçonnique a l'orthodoxie chrétienne, Dervy, 1965.

3 Jean-Baptiste Willermoz (1730 - 1824) a fost un ilustru francmason francez care a jucat un rol important în masoneria secolului al 18-lea.

denumită „masonerie”, dar odată primită inițierea și, odată cu aceasta, atingerea Creatorului, singura cale posibilă pentru a renunța la ea este folosindu-ți propriul liber arbitru.

Masonul își asumă odată cu primirea sa în frăție anumite obligații, atât de ordin administrativ, cât mai ales de ordin moral, etic și nu în ultimul rând, metafizic. Jean Palou, proeminent mason al secolului 20, afirma ferm: „Masoneria este, înainte de toate, o tehnică de realizare spirituală”. Și Cavalerul de Ramsay oferă o definiție în aceeași notă: „o uniune a spiritelor și a inimilor pentru a le face pe acestea mai bune și a forma din ele o națiune spirituală”.

Cea mai frumoasă definiție care putea fi dată, în opinia mea, este cea care apare în lucrarea „La porțile Templului” apărută sub pseudonimul J.B.M.: „Masoneria este o asociație în care există cunoștințe dintr-un mesaj sacru și o cale de a le dobândi (gândindu-le cu inima), a le menține și de a le transmite pe cale esoterică (ca predanie în auz), păzindu-le pure în lucrarea sa și ținându-le departe de nedesăvârșiți, de ignoranți, de curioși și de băgăreți”.⁴ Altfel spus, masoneria este o organizație care acceptă în rândul său oameni buni pentru a-i face și mai buni.

Ce nu este masoneria? După umila mea părere, nu este un club social exclusivist și nici un loc propice pentru cultivarea egoului. Masonii autentici nu caută în frăția lor onorurile sau bogățiile materiale, ci perfecționarea sinelui, transformarea lor în pietre vii ce vor putea fi folosite la construcția Ierusalimului Ceresc. Renunțarea la ego este parte integrantă a acestei munci neîntrerupte de șlefuire.

Originile istorice ale francmasoneriei au fost mereu controversate, iar pentru a trata corect și coerent acest subiect trebuie făcută de la început o diferențiere clară între linia transmisiei inițiatice și structurile organizatorice care o depozitează vremelnic, indiferent dacă ne referim (în cazul nostru) la masoneria operativă sau la cea speculativă.

Majoritatea cercetătorilor și a istoricilor masoneriei evită să dateze exact începuturile francmasoneriei, considerând mult mai probabil ca francmasoneria să nu depindă de o singură linie evolutivă, ci să aibă mai multe surse convergente la origini. Pare o imagine destul de fidelă a rădăcinilor bătrânei sălcii menționate mai devreme.

4 J.B.M., „La Porțile Templului”, Editura Libripres.

Spre diferență de istoria oficială, originile legendare ale francmasoneriei se pierd în negura timpului. Unii autori plasează începuturile masoneriei pe vremea lui Adam, alții pe vremea lui Noe, alții în Egipt, în timp ce marea majoritate o leagă de construcția Templului lui Solomon de către arhitectul Hiram Abif. Evident că toate aceste origini legendare pot fi asociate doar cu continuitatea liniei transmisiei inițiatice a anumitor mistere și secrete de-a lungul veacurilor prin intermediul unui lung șir de școli de mistere (de exemplu, misterele lui Mitra, cele Eleusine, cele Orfice etc.) și societăți inițiatice (cum ar fi cea a lui Pitagora, de exemplu) sau grupuri de inițiați, dintre care masoneria nu este decât una din ultimele manifestări temporale. Nu putem vorbi de Ordinul masonic așa cum este el cunoscut în vremurile noastre în antichitate – trebuie s-o spunem clar – ci mai degrabă de rădăcini inițiatice ale acestui Ordin ce marchează un fir neîntrerupt al transmisiei. Câteva din documentele istorice „constitutive” prezentate în această lucrare reiau și prezintă o istorie a Craft-ului care de cele mai multe ori pornește de la Noe, adică de la omul nou, postdiluvian. Ceea ce face sens de exemplu din punctul de vedere al lui Jean-Baptiste Willermoz care afirmă în caietele sale doctrinare că înainte de potop cultul divin era predat deschis tuturor, dar odată cu potopul a fost necesară ocultarea acestuia, o parte rămânând deschisă tuturor, dar anumite secrete devenind apanajul celor puțini, aceștia primindu-le gradual, dacă dovedeau că le merită.

Scopul inițierii este de a stimula și trezi candidatul la cunoașterea directă a unor fapte și adevăruri ale propriei sale ființe pe care le-a ignorat complet până în acel moment; de a-l aduce în contact direct și conștient cu Realitățile care stau în spatele imaginilor de suprafață ale lucrurilor, astfel încât în loc să aibă credințe sau opinii despre sine, univers și Dumnezeu, să se confrunte direct și convingător cu Adevărul însuși, ajungând să știe și nu să creadă; și în sfârșit, de a-l determina să devină el însuși Binele și Adevărul care i se dezvăluie, identificându-se cu acesta.

Până unde coboară în timp o asemenea transmisie inițiativă? Se poate afirma cu siguranță că inițierea coboară până în vremuri imemorabile, cu multe mii de ani înainte ca arta constructorilor să fi apărut pe pământ. În religiile primitive naturaliste sau magice legate de venerarea luminii pusă în antiteză cu întunericul, a zilei

și a nopții având drept principale simboluri soarele și luna, a naturii, a unor fenomene astronomice sau naturale greu de înțeles pentru acea perioadă, rolul de inițiant revenea preotului tribal, vindecătorul ce deținea puteri asupra bolii sau a morții. E clar că inițierea masonică așa cum este practică în vremurile noastre nu poate fi comparată cu aceste forme de inițieri, deși dacă este să mă refer la afirmațiile unor exponenți de vază ai masoneriei mistice și ocultiste precum Willermoz, Louis-Claude de Saint-Martin⁵ sau Martinez de Pasqually⁶, cu toții admit la începuturi o formă unică de cult primordial ce i-a fost dată direct lui Adam imediat după cădere, cult care în timp a fost pervertit și modificat de oamenii căzuți pradă tenebrelor, dar în egală măsură renovat periodic atunci când a fost nevoie prin intermediul unei linii de „Aleși” ai Domnului. Linia transmisiei acestui cult, numit de René Guénon „tradiția primordială”, este descrisă de Pasqually în opera sa mistică cunoscută sub numele de „Tratatul de reintegrare”, o lucrare care la origini s-a dorit secretă și accesibilă doar inițiatilor de rang foarte înalt din Cavalerilor-Masoni Aleși Coen ai Universului.

Avansând de-a lungul istoriei scrise, ne întâlnim cu primele rituri inițiatice în Babilon (de exemplu, botezul în apă), ele transmițându-se apoi multidirecțional prin intermediul școlilor de mistere și al religiilor exoterice care s-au dezvoltat succesiv sau chiar simultan uneori. Apare aici problema destul de delicată a liniilor inițiatice prin care s-au realizat aceste transmisii până în vremurile noastre; ca și comparație relevantă, este cunoscut faptul că orice Biserică a vremurilor noastre își păstrează o evidență strictă a liniei inițiatice prin care s-a operat transmisia ei din trecut și până în prezent, atât pentru propria structură cât și pentru „concurență”. Transmisia apostolică este o parte importantă a acestui subiect, dacă ne referim la perioada de după Hristos.

Potrivit anumitor istorici ai masoneriei, aceasta și-ar avea una dintre rădăcinile antice în Colegiile romane. Dar deși erau constituite sub forma unor federații de meseriași care beneficiau de privilegii legale și erau răspândite pe întregul teritoriu al Imperiului

5 Cunoscut și sub pseudonimul „Filozoful necunoscut”, Saint-Martin (1743 – 1803) este un alt ilustru francmason, scriitor și filozof francez. Gândirea sa stă la baza curentelor martiniste moderne.

6 Jacques de Livron Joachim de la Tour de la Casa Martinez de Pasqually (1727?-1774) a fost un teurg și teosof care a fondat Ordinul cavalerilor Masoni Aleși Coen ai Universului. A fost maestrul și inițiatorul lui Louis-Claude de Saint-Martin și Jean-Baptiste Willermoz. Gândirea sa a generat martinismul.

Roman, acestea nu făceau inițieri și nu practicau nimic altceva în afară de „arta” meseriei respective⁷. Singurele asemănări comune cu masoneria sunt prestarea unui jurământ – lucru extrem de comun în acele vremuri – și obligația pe care și-o asumau de a se întrajutora; de exemplu, de a organiza înmormântarea membrilor, obligație preluată ulterior și de fraternitatea Roza-Cruce.

Mai aproape de vremurile noastre, în Evul Mediu apar gildele meșteșugărești și odată cu ele și masoneria operativă. Nici acestea însă nu transmiteau prea multe în afara secretelor meseriei și eventual, câteva norme sociale și morale, afirmația referindu-se la perioada de început până prin anii 1400-1500. Mai apoi, situația se schimbă.

Acești artizani, zidari, constructori, arhitecți, cioplitori în piatră erau grupați în asociații corporative, fiind împărțiți în calfe și meșteri (maeștri), iar mai târziu în ucenici, calfe și maeștri. Iată aici o primă similitudine certă cu masoneria modernă: împărțirea acestor grupuri de constructori în trei clase, formă identică cu cea practică în zilele noastre în masoneria albastră a primelor trei grade. Acești masoni operativi lucrau de regulă sub autoritate ecleziastică, cel mai adesea sub conducerea unor călugări, căci mare parte din lucrările lor erau comandate de Ordinele monastice. Cel mai relevant exemplu este monumentalul ansamblu de catedrale gotice înălțate în acea perioadă în Europa occidentală, despre care este greșit să se spună că au fost opera exclusivă a masonilor operativi. Catedralele gotice au fost un efort comun a generații întregi de constructori și a tot atâtea generații de oameni ai bisericii. Din această perspectivă pare și realist, și credibil să considerăm că în sânul breslelor operative s-a dezvoltat o anumită cunoaștere ezoterică, transpusă în limbajul propriu catedralelor gotice, cunoaștere normală prin prisma schimburilor inevitabile de idei dintre clasa constructorilor și clasa ecleziastică – coordonatoarea și finanțatoarea lucrărilor. E posibil să fi deținut chiar și o anumită formă de transmisie inițiativă în sensul mistic al cuvântului, dar e mult mai credibil că acest tip de transmisie a fost „altoit” pe structura masonilor operativi doar atunci când vremurile au cerut-o de către alte organizații mult mai subtile și mai invizibile. Legenda masoneriei scoțiene asta afirmă.

7 Paul Ștefănescu – Misterele Francmasoneriei, Editura Vestala, 2002.

Primele atestări arheologice ale unor civilizații de constructori ne duc înspre anul 3500 î. Hr., înspre civilizația babiloniană. Arheologia modernă situează această civilizație cu cel puțin 300 de ani înainte de atestarea arheologică a civilizației constructorilor egipteni. În Egipt clasa sacerdotală era aceea care deținea și transmitea cunoștințele în domeniul științelor și artelor, inclusiv al științei construcțiilor. Această știință a construcțiilor devine bine dezvoltată în Fenicia; tocmai de aceea Solomon îi solicita lui Hiram, regele Tyr-ului, constructori care să-l ajute, prin cunoașterea lor, să construiască Templul de la Ierusalim: „Trimite-mi dar un om care să știe să facă lucruri de aur, de argint, de aramă și de fier, de tort purpuriu, stacojiu și albastru și care să mai știe a săpa și a face toate acestea împreună cu meșterii care sunt aici la mine în Iuda și Ierusalim și pe care i-a pregătit David, tatăl meu” (2 Cronici 2:7). Câteva versete mai departe, găsim și răspunsul Regelui Tyr-ului la solicitarea lui Solomon: „Așadar îți trimit un om înțelept și înzestrat cu știință, și anume pe meșterul Hiram-Abi” (2 Cronici 2: 13).

Breslele de constructori trec discret (documentar vorbind) de la respectiva perioadă spre întâlnirea cu creștinismul, mai precis până în epoca în care apar în istorie Ordinele monastice. Așa cum spuneam și mai devreme, asociațiile de constructori ajung să găsească o formă de coabitare și colaborare reciproc avantajoasă cu acestea. Biserica vremii își dorea construcții fastuoase. Anumiți călugări educați și luminați ofereau întregul bagaj de cunoștințe necesar acestor lucrări (de exemplu, cunoașterea geometriei sacre), în timp ce breslele de pietrari laici care străbăteau întunecimea Evului Mediu își găseau în această colaborare siguranța zilnică necesară lor și familiilor lor. Bineînțeles că această colaborare a produs efecte în ambele sensuri printr-un transfer de cunoștințe, de secrete și de practici. Geometria sacră încriptată orizontal și vertical în catedralele gotice și „scrierea în piatră” a unor mesaje simbolice profunde stau dovadă în acest sens.

Episcopul Guillaume Durand de Mende⁸ este doar unul dintre personajele ecleziastice care și-au legat viața și opera cu cea a constructorilor de catedrale. Personaj bogat, cu o intensă

8 Guillaume Durand sau William Durand (c. 1230 -1296) a fost un canonist și scriitor liturgic francez, episcop de Mende. Una din lucrările sale importante a fost un „Manual pentru înțelegerea semnificației simbolice a catedralelor și bisericilor”.

activitate juridică, diplomatică și politică, om de o mare cultură, acesta a scris lucrarea „Rațional” sau „Manualul oficiilor divine”, o adevărată enciclopedie simbolică utilă oricui dorește să aprofundeze tradițiile artistice și religioase ale Evului Mediu. Iată ce scrie el în această carte: „Toate lucrurile care țin de [...] ornamentele Bisericii sunt pline de figuri divine și de mister; individual fiecare debordează bunătate cerească atunci când întâlnesc un om care le examinează cu atenție și iubire, un om care știe să extragă miere din piatră și ulei până și din cea mai dură rocă”. Pentru a fi demn să interpretezi arta simbolică trebuie de asemenea, conform episcopului, ca „omul să aibă o arcă” și să cunoască „[...] disciplina sau viața regulată. Omul este cu siguranță templul lui Dumnezeu dacă posedă în interiorul său un altar, o masă, un candelabru și arca Domnului. Pentru că este necesar ca el să aibă un altar unde să ofere cu un suflet just și unde să împartă cu dreptate”.⁹ Ce ne spune episcopul de Mende este că orice catedrală de piatră este în realitate doar o imagine vizibilă, simbolică, a acelei zidiri spirituale în care pietrele sunt vii și predestinate vieții veșnice. Ne mai spune și că dacă dorim să înțelegem operele tăietorilor medievali de piatră, doar interpretarea exterioară, rațională și intelectuală nu este suficientă pentru a ajunge la semnificațiile ascunse. Simbolul fiind semn și sens, permite „deschiderea” acestor cărți de piatră care sunt catedralele și „citirea” lor în cheie religioasă, mistică și inițiativă doar de către cei care se educă în acest sens.

Două din primele documente care atestă breslele de zidari ale Evului Mediu sunt „The book of trades” (1268) și „The London Regulations” (1356), dar cel mai cunoscut document în care găsim referiri asupra masonilor operativi este manuscrisul Halliwell, mai cunoscut sub numele de „Poemul Regius”, datat pe la 1390¹⁰. Aflat în prezent în colecția British Museum, acest manuscris este descris în anul 1734 de către David Casley în al său „Catalogue of the MSS. of the Old Royal Library” drept un poem despre datoriile morale. Manuscrisul Regius plasează emblematic corporațiile constructorilor englezi sub egida lui Euclid și a lui Pitagora, părinți ai geometriei. Tradus în engleza modernă prin munca lui Roderick Baxter (membru al Ars Quatuor Coronatorum Lodge nr. 2076, UGLE), el a fost pus la dispoziția publicului larg de către

⁹ Guillaume Durand de Mende – Manuel pour comprendre la signification symbolique des cathédrales et des églises, La Maison de Vie Editeur, 1996.

¹⁰ Dar scris, se pare, cu ceva timp înainte.